

40. Konferenca mednarodne komisije za raziskovanje balad »balade – voda«

(Amsterdam, Meertens institute, in Terschelling Maritime Institute Willem Barentsz, Nizozemska; 5.–10. julij 2010)

Letošnjo konferenco Mednarodne komisije za raziskovanje balad (Kommission für Volksdichtung, tj. delovna skupina pri Mednarodnem združenju za etnologijo in folkloro – SIEF) je brezhibno organizirali Meertensov inštitut Kraljeve nizozemske akademije umetnosti in znanosti (KNAW) iz Amsterdama. Da smo se še bolj približali osrednji temi, se je konferenca odvijala na Pomorskem inštitutu Williema Barentsza na zahodnofrizijskem otoku Terschelling.

Štiriinštirideset referatov so organizatorji razdelili v 16 tematskih sklopov. Nastopilo je okrog 70 udeležencev iz Evrope, Amerike, Afrike in Avstralije.

Prvi dan so mladi raziskovalci Meertensovega inštituta pripravili nekaj uvodnih predavanj, s katerimi so predstavili tri raziskovalne projekte. Martine de Bruin je govorila o elektronski zbirki nizozemskih ljudskih pesmi (Dutch Song Database), ki je od leta 2007 dostopna tudi na spletnem naslovu (www.liederenbank.nl) in omogoča iskanje v nizozemščini in angleščini. Peter van Kranenburg je predstavil projekt WITCHCRAFT,¹ ki omogoča iskanje pesmi na podlagi melodije. Marieke Lefeber je predstavila del svoje doktorske naloge, v kateri raziskuje glasbeni repertoar, ki ga lahko razberemo iz ur z vgrajenimi zvončki (pri raziskavi se je omejila na Nizozemsko v 18. stoletju). Po mnenju raziskovalke WITCHCRAFT za analizo teh melodij ni primeren, si pa pri svojem delu pomaga z algoritmom Matije Marolta, ki sodeluje tudi pri projektu Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU EtnoMuza. Tako smo že prvi dan slišali, da si z delom slovenskih raziskovalcev pomagajo tudi v tujini.

Po predavanjih so nam razkazali še del svojega inštituta – vključno z bogato knjižnico in delom arhiva – nato pa smo si v Enkhuiznu ogledali muzej Zuderzee na prostem.

V torek so uvodnemu predavanju Simona Bronnerja, ki je predstavil mornarske pesmi – osredotočil se je na pesem *Barnacle Bill the Sailor* – v sodobnem času, sledila predavanja v štirih tematskih skupinah. Tematski sklopi so bili: voda v baladah, pomorske balade z Iberskega polotoka, tiskani viri in simbolika vode v baladah. Referata na konferenci sta predstavili tudi slovenski raziskovalki.

Marjetka Golež Kaučič je pozornost namenila pesmi *Dekle moje, prinesi mi vode* in témi vode v slovenskem pesemskem izročilu, ki jo zasledimo v mnogih lirskih in pripovednih pesmih in tudi pri poustvarjalcih. Marija Klobčar je predstavila simbolno vlogo vode v ljudskem izročilu, s čimer se je dotaknila verovanja ljudi v čarobno moč vode.

V času konference se je odvijalo tudi polfinale svetovnega prvenstva v nogometu, kjer je igrala tudi Nizozemska. Polfinalna tekma je raziskovalce razdelila na nogometne navdušence in na poslušalce večernega koncerta Michela Colleuja in Pascala Servainta. Dvorana, kjer sta igrala in prepevala mornarske pesmi, pa je postala podobna ladijskemu podpalubju.

Sredino predavanje je pripravil Christopher J. Smith in s pestrim slikovnim materialom predstavil raziskovanje ljudske kulture in vpliv tujih kultur v likovnih upodobitvah.

¹ WITCHCRAFT je kratica za: What Is Topical in Cultural Heritage: Content-based Retrieval Among Folksong Tunes. Več o projektu na spletni strani: <http://www.cs.uu.nl/research/projects/witchcraft/> (12. 7. 2010).

Sledili so referati, razvrščeni v pet tematskih skupin. Predstavljene so bile ribiške ali ribičeve pesmi, čezmorske invazije, slišali smo tudi referate o otoški glasbeni kulturi: od Louisa Petra Grijpa smo zvedeli, da so danes na Terschellingu dejavne tri plesne skupine in da je kar 90 % pesmi, ki jih je obravnaval v svoji raziskavi,² napisanih v knjižnem jeziku, péte pa so bile v narečju (največ primerov so posneli s pevcem Jordom Spanjerjem (1899–1979)). Valentina Bold je med raziskovanjem opazila razlike v vsebini rečnih in morskih pesmi. Referat Davida Gregoryja, v katerem je s klasifikacijskega stališča primerjal zbirki Franka Kidsona in Phila Thomasa, je popestrila njegova soproga Rosaleen Gregory, ki je zapela nekaj pesmi. Skupina predavanj, ki jo je moderirala Marjetka Golež Kaučič, je tematizirala vlogo rek v pesemskem izročilu.

Zvečer smo se z avtobusom odpeljali v vas Formerum, kjer nam je lokalna folklorna skupina zaplesala nekaj plesov³ – prvine nekaterih so bile podobne rezijanskim. Na plesišče pa so povabili tudi obiskovalce.

Družabni del se je nadaljeval v hotelu Evropa, kjer sta imela koncert Metin Eke in F. Gülay Mizaoglu iz Turčije. Petje in igranje (Metin Eke je igral na lutnjo) ju je tako prevzelo, da so ta večer na svoj nastop zaman čakali še Christopher J. Smith iz Texasa s svojim bendžom ter Michel Colleu in Pascal Servain iz Francije.

V četrtek je Eckhard John ob sklepu svojega referata povabil navzoče k sodelovanju v mednarodni raziskovalni skupini za transnacionalne pesmi.⁴ Ta dan je bil del konference posvečen tudi vodi na črni celini in vprašanju spolov, nekaj časa pa je bilo namenjenega tudi delovnemu sestanku komisije raziskovalcev balad, na katerem smo bili med drugim obveščeni o prihodnjih konferencah. Naslednjo bosta pripravila José Joaquim Dias Marques in Sandra Cristina de Jesus Boto v Faru na Portugalskem med 20. in 24. junijem 2011, po vsej verjetnosti bo v drugi polovici leta 2012 konferenca v Turčiji, leta 2013 pa bo konferenca potekala na drugem kontinentu (verjetno v Stellenboschu v Južni Afriki).

Organizatorji so predlagali ogled morskega muzeja, nekateri pa smo se zbrali v skupino, ki je s kolesi odkrivala otok. Zvečer pa smo prisluhnili koncertu skupine Camerata Trajectina, ki jo vodi Lous Peter Grijp in je nastopala tudi v Sloveniji.

Zadnji dan, v petek, 9. julija, je Thomas McKean, predsednik baladne komisije, s pesmijo odprl predzadnja predavanja, ki so obravnavala delovne pesmi. Organizatorji so ponudili še ogled vzhodnega dela otoka, proti večeru pa se je večina udeležila sklepnega piknika na terasi hostla StayOkay. Nekateri so zadnje trenutke srečanja izkoristili tudi za učenje novih plesnih korakov.

Jerneja Vrabič

² Uporabil je zapise Jaapa Kunsta (1891–1960).

³ En posnetek s konference je že spletno dostopen: <http://www.youtube.com/watch?v=Qu85FOtlwGg> (26. 9. 2010)

⁴ Razlika med internacionalno in transnacionalno pesmijo je ta, da se slednja spremeni, ko pride v novo okolje. John Eckhard je v referatu predstavil pesem *Trotz alledem* oziroma *For All That*: po letu 1950 je škotsko besedilo – Robert Burns (1759–1796) je napisal tri različice pesmi – dobilo nemško melodijo).